

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/68/2019
Identifikačné číslo spisu:	8214204488
Dátum vydania rozhodnutia:	13.08.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. Helena Haukvitzová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:8214204488.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Prima banka Slovensko, a.s., so sídlom v Žiline, Hodžova 11, IČO: 31 575 951, proti žalovanému U. V., trvalým pobytom v V., o zaplatenie 1 976,45 € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Bardejov pod sp. zn. 3C/196/2014, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 5. apríla 2018 sp. zn. 3Co/17/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanému nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Žalobou doručenou súdu dňa 16. júna 2014 sa žalobkyňa voči žalovanému domáhala zaplatenia istiny úveru vo výške 1 976,45 €, úroku 100,57 €, sankčných poplatkov 8,49 €, úroku 12,9 % ročne z nezaplatennej istiny od 11. júna 2014 do zaplatenia, úroku z omeškania vo výške 5 % ročne z nezaplatennej istiny a nezaplatených úrokov od 15. mája 2014 do zaplatenia, poplatkov za upomienky v sume 61,46 €, a náhrady trov konania.

2. Okresný súd Bardejov (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 8. novembra 2017 č.k. 3C/196/2014-102 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu vo výške 2 063,87 € s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 1 976,45 € od 15. mája 2014 do zaplatenia, v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku (prvý výrok), v prevyšujúcom rozsahu žalobu zamietol (druhý výrok). Žalobcovi priznal voči žalovanému právo na náhradu trov konania v rozsahu 92 % (tretí výrok). Rozhodnutie odôvodnil tým, že z vykonaného dokazovania súd zistil, že medzi žalobcom a žalovaným bola uzavretá zmluva o úvere č. 93424 z 9. decembra 2013, na základe ktorej bol žalovanému poskytnutý úver vo výške 2 000 € s úrokovou sadzbou 12,90 % ročne. Žalovaný sa zaviazal úver zaplatiť 120- mesačnými splátkami po 29,75 €, pričom splatnosť poslednej splátky bola stanovená na deň 20. november 2023. Žalovaný si povinnosti vyplývajúce pre neho z predmetnej zmluvy neplnil riadne a včas. Listom z 22. apríla 2014 žalobca rozhodol o predčasnom zosplatnení úveru a vyzval žalovaného na úhradu jeho dlhu najneskôr do 14. mája 2014. Z výpisu z hlavnej knihy Prima banka k 15. máju 2014 k osobe žalovaného vyplývala nezaplatená istina v sume 1 976,45 €, nezaplatené úroky 81,45

€ a nezaplatené sankčné poplatky 0,77 €. V dôsledku uvedeného, súd zaviazal žalovaného na zaplatenie sumy predstavujúcej istinu úveru 1 976,45 € a vzhľadom na zmluvné dojednanie o povinnosti platiť za poskytnutý úver zmluvné úroky 12,90 % ročne, z dlžnej sumy súd priznal žalobkyni aj právo na úroky z úveru za obdobie od 21. januára 2014 do 14. mája 2014, teda za 113 dní zo sumy 1 976,45 €, čo predstavuje sumu 78,83 €. Rovnako súd priznal aj sankčné poplatky predstavujúce úrok z omeškania kapitalizované v sume 8,49 €. Spolu tak súd priznal žalobkyni sumu 2 063,87 €; zároveň žalobkyni priznal aj úrok z omeškania 5 % ročne z dlžnej sumy 1 976,45 € od 15. mája 2014 do zaplatenia, posúdiac uplatnenú sadzbu úrokov z omeškania za súladnú s ustanoveniami Občianskeho zákonníka a Nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z.z. účinného od 1. februára 2013, ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka. V súvislosti s uplatneným úrokom (odplatom) po zosplatnení úveru, t.j. od 15. mája 2014 až do zaplatenia, súd žalobu ako neopodstatnenú zamietol. Ohľadne žalobkyňou uplatneného úroku z úveru súd prvej inštancie poukázal na stabilizovaný právny názor, že tieto úroky predstavujú odplatu alebo cenu plnenia, avšak povinnosť dlžníka platiť úroky z úveru počas celej doby, po ktorú poskytnuté finančné prostriedky neboli vrátené veriteľovi, má svoje limity v tom zmysle, že táto zásada platí až do tzv. splatnosti úveru. Po zosplatnení úveru nastupujú sankčné úroky z omeškania. V opačnom prípade, by došlo ku kumulácii nepriaznivého postihu dlžníka ako spotrebiteľa - teda k dvojnásobnému zaťaženiu, a to jednak v podobe úrokov z úveru, ako aj úrokov z omeškania, čo by spôsobovalo značnú nerovnováhu vo vzťahoch medzi účastníkmi konania. Súd zároveň považoval za neprijateľné pre spotrebiteľa účtovanie poplatkov za upomienky v sume 61,46 €, keďže tieto poplatky nemajú povahu konkrétnej služby, ktorú by žalobkyňa žalovanému v súvislosti s predmetným úverom poskytla a pri ich účtovaní je sledovaný len ekonomický profit žalobkyne bez poskytnutia protiplnenia žalovaným. Preto aj v tomto rozsahu žalobu o zaplatenie poplatkov v sume 61,46 € ako nedôvodnú zamietol. Rovnako súd nepriznal úroky z omeškania z už priznaných úrokov, čo by neprijateľne a v rozpore s dobrými mravmi navyšovalo sankcie uplatnené proti spotrebiteľovi. Proti tomuto rozsudku, proti výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a výroku o trovách konania podala odvolanie žalobkyňa.

3. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 5. apríla 2018 sp. zn. 3Co/17/2018 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti, a vo výroku o trovách konania ako vecne správny; žalovanému vo vzťahu k žalobkyni nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia prvoinštančným súdom, na ktoré v plnom rozsahu odkázal. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že „predčasné zosplatnenie úveru predstavuje vo svojej povahe jednostranný sankčný právny inštitút, ktorý umožňuje veriteľovi zmenou záväzku požadovať jednorazové, okamžité vrátenie požičanej istiny. Teda podstatný rozdiel stavu výhody splátok a stavu jednorazového zosplatnenia úveru spočíva v tom, že veriteľ nemá nárok a spotrebiteľ nemá povinnosť vrátiť celú požičanú sumu naraz. Splácanie úveru v splátkach teda na strane veriteľa vyvoláva stav absencie požičanej sumy istiny, ktorá sa iba postupne v splátkach vracia a spláca, a za tento stav nedostatku a úverovania patrí veriteľovi úrok. Úrok preto predstavuje cenu peňazí v zmysle ceny obetovanej príležitosti veriteľa, ktorý tým, že nemá istinu úveru k dispozícii, nemôže s touto nakladať a produkovať zisk. Absentujúci zisk pokrýva veriteľovi práve úrok splácaný spolu v rámci splátka úveru v režime dojednaného záväzku. Tento stav tzv. výhody splátok je obvyklý a od nepamäti justifikuje nárok veriteľa na úroky ako ceny dočasne obetovaných peňazí, ktorých dispozície sa veriteľ zbavuje v záujme získania budúcich úžitkov v podobe kapitalizovanej odplaty získanej za celé obdobie postupného splácania úveru a teda výhody splátok. Iný stav je však príznačný pre predčasné a mimoriadne zosplatnenie úveru, kde veriteľovi vzniká nárok na jednorazové vrátenie požičanej istiny úveru, vrátane úrokov kapitalizovaných ku dňu zosplatnenia úveru. V tomto prípade svojím právnym úkonom veriteľ navodzuje stav, v ktorom má právo získať okamžite späť celú sumu požičaných peňažných prostriedkov, v dôsledku čoho na jeho strane odpadá obmedzenie jeho práva na dispozíciu s istinou úveru, a tým obmedzenie obchodovania s peniazmi, ktoré už dlžník nemá právo vrátiť v režime výhody splátok“. Ďalej uviedol, že „ak nastal stav, kedy spotrebiteľ už nemá právny titul mať peňažné prostriedky u seba a tieto užívať, niet dôvodu ani na to, aby veriteľ inkasoval úroky, ktoré by mu patrili výhradne za stavu oprávnenej držby prostriedkov spotrebiteľom. V opačnom prípade by bol založený krajne nespravodlivý a ústavne nekomfortný stav, kde spotrebiteľ by bol vystavený všetkým sankčným mechanizmom vynútenia povinnosti a plnenia a veriteľ by naďalej

pohodlne inkasoval úroky zo sumy, ktorú by mu spotrebiteľ na výzvu nevrátil“. Podľa názoru odvolacieho súdu, za čas po splatnosti úveru patrí veriteľovi iba právo na úroky z omeškania vo výške stanovenej všeobecne záväzným právnym predpisom. Akékoľvek navyšovanie úrokov z omeškania sa dostáva do rozporu so zákonom. Takýmto neprípustným navyšovaním úrokov z omeškania je aj navyšovanie úrokov z omeškania o úroky za úver po lehote splatnosti úveru. Pri omeškaní s plnením peňažného dlhu v zmysle § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka vzniká veriteľovi iba právo požadovať od dlžníka popri plnení úroky z omeškania vo výške stanovenej vykonávacím predpisom. Ak Občiansky zákonník úroky definuje len ako príslušenstvo pohľadávky a veriteľovi umožňuje pri omeškaní s plnením peňažného dlhu, teda s plnením pohľadávky požadovať od dlžníka popri plnení aj úroky z omeškania je zrejmé, že takáto možnosť sa vzťahuje iba na pohľadávku a nie aj na úroky tvoriace iba príslušenstvo pohľadávky. Okrem iného odvolací súd poukázal aj na to, že Občiansky zákonník ako základný právny predpis upravujúci spotrebiteľské vzťahy, ktorý je v súčasnosti v súlade s ustanovením § 52 ods. 2 veta tretia priamo aplikovateľný i na úverovú zmluvu uzatvorenú podľa ustanovenia § 497 a nasl. Obchodného zákonníka, umožňuje veriteľovi po lehote splatnosti pohľadávky priznať iba úroky z omeškania jedine z pohľadávky a nie aj z jej príslušenstva. Mal za to, že súd prvej inštancie správne a zákonne rozhodol aj pokiaľ nepriznal žalobkyni uplatnenú sumu 61,46 € predstavujúcu poplatky za upomienky. Správne rozhodnutiu súdu prvej inštancie vo veci samej zodpovedá aj správny súvisiaci výrok o trovách konania, ktorý odvolací súd podľa § 387 ods. 1 a 2 CSP stotožňujúc sa s dôvodmi v rozhodnutí o trovách konania potvrdil. O trovách odvolacieho konania rozhodol v súlade s ustanovením § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

4. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktorým napadla rozsudok odvolacieho súdu vo výroku, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v časti výroku, ktorým jej žalobu o zaplatenie úroku vo výške 12,90 % ročne z istiny 1 976,45 € od 15. mája 2014 do zaplatenia zamietol. Žiadala, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu ako aj rozsudok súdu prvej inštancie v tomto rozsahu zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania odôvodnila s poukazom na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b/CSP (a to ohľadom právnej otázky týkajúcej sa nároku na priznanie úroku po zosplatnení dlhu). Odvolaciemu súdu vyčítala nesprávnosť jeho právneho názoru, že úrok z istiny jej prináleží iba do vyhlásenia splatnosti celého úveru. Mala za to, že nárok na zaplatenie úroku trvá od poskytnutia peňažných prostriedkov až po ich vrátenie, teda aj po predčasnom zosplatnení. Prípustnosť dovolania odôvodnila aj s poukazom na ustanovenie § 420 písm. f/ CSP vzhľadom k tomu, že otázka nároku na úrok po zosplatnení nie je v praxi dovolacieho súdu vyriešená, došlo k tomu, že súd jej znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

5. Žalovaný sa k podanému dovolaniu žalobkyne písomne nevyjadril.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací [§ 35 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“)], po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade s § 429 ods. 2 písm. b/ CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je potrebné odmietnuť, pretože smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné (§ 447 písm. c/ CSP). Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

7. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. V zmysle § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo

konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Žalobkyňa namietala, že súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces tým, že otázka nároku na úrok po zosplatnení nie je v praxi dovolacieho súdu vyriešená. Najvyšší súd v tejto súvislosti poznamenáva, že už podľa predchádzajúcej úpravy dospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa strane sporu neznemožňuje právnym posúdením (pozri judikát R 54/2012 a rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014).

10. Ani po 1. júli 2016 neexistuje žiadny dôvod pre odklon od vyššie uvedeného chápania dopadu nesprávneho právneho posúdenia veci na možnosť niektorej strany civilného sporového konania uskutočňovať jej patriace procesné oprávnenia. Nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

11. Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

12. Podľa § 422 ods. 1 CSP dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak a/ napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo pohľadávky sa neprihliada, b/ napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada, c/ je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a/ a b/. Podľa odseku 2 tohto ustanovenia na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie.

13. Citované ustanovenie obmedzuje prípustnosť dovolania pre nesprávne právne posúdenie veci (§ 421 ods. 1 CSP) tzv. majetkovým cenzom (*ratione valoris*). Limituje prípustnosť dovolania určením výšky sumy, ktorá má byť predmetom dovolacieho prieskumu, pričom túto výšku viaže na desaťnásobok minimálnej mzdy vo všetkých sporoch, ktorých predmetom je peňažné plnenie. Výnimku predstavujú spory s ochranou slabšej strany, keď, vychádzajúc z koncepcie zvýšenej ochrany týchto definovaných subjektov, je majetkový cenzus znížený na dvojnásobok minimálnej mzdy, aby v týchto sporoch bola ponechaná možnosť dovolacieho prieskumu i pri nižších sumách plnenia. To znamená, že pokiaľ je dovolaním napadnutý výrok rozhodnutia odvolacieho súdu o peňažnom plnení, je dovolací prieskum pre nesprávne právne posúdenie veci možný, len ak peňažné plnenie prevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy, resp. v sporoch s ochranou slabšej strany dvojnásobok minimálnej mzdy. K príslušenstvu pohľadávky (najčastejšie k výške úrokov, úrokov z omeškania, poplatku z omeškania, priznaným trovám konania) sa však pri určení výšky predmetu sporu neprihliada. Ak sa však predmetom dovolacieho konania stáva len toto príslušenstvo, prípustnosť dovolania sa odvíja od rovnakých limitov ako pri uplatnenej pohľadávke (istine), avšak s tým rozhodujúcim rozdielom, že dovolací súd bude majetkový cenzus skúmať k momentu začatia dovolacieho konania.

14. V predmetnej veci bol dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu vo výroku, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v časti výroku, ktorým jej žalobu o zaplatenie úroku vo výške 12,90 % ročne z uplatňovanej istiny, t.j. zo sumy 1 976,45 € od 15. mája 2014 do zaplatenia, zamietol. Predmetom dovolacieho konania je teda iba časť výroku, týkajúca sa žalobkyňou uplatňovaného príslušenstva pohľadávky. V čase začatia dovolacieho konania (28. mája 2018) výška príslušenstva predstavovala sumu 1 030,32 €. Výška minimálnej mzdy v čase podania žaloby (16. jún 2014) bola 352

€ (podľa § 1 písm. a/ Nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 321/2013 Z.z., ktorým sa ustanovuje suma minimálnej mzdy na rok 2014). Odvolací súd teda rozhodoval v dovolaní napadnutom výroku o peňažnom plnení neprevyšujúcom desaťnásobok minimálnej mzdy (3 520 €). Prípustnosť dovolania žalobkyne bola preto v zmysle § 422 ods. 1 písm. c/ CSP vylúčená.

15. Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojej rozhodovacej činnosti (napr. 6 Cdo 191/2018, 6 Cdo 42/2018, 4 Cdo 186/2018, 7 Cdo 216/2018, 1 Cdo 263/2018, 5 Cdo 158/2018) v obdobných veciach už uviedol, že „i keď v preskúmvanej veci išlo o tzv. spotrebiteľský spor, teda spor s ochranou slabšej strany, pre posúdenie prípustnosti dovolania neprichádzalo do úvahy uplatnenie nižšieho majetkového cenzu, t.j. dvojnásobku minimálnej mzdy v zmysle § 422 ods. 1 písm. b/ CSP. Účelom zníženia majetkového cenzu v sporoch s ochranou slabšej strany je totiž podľa dôvodovej správy k Civilnému sporovému poriadku zvýšená procesná ochrana slabšej strany, ktorou je v spotrebiteľskom spore spotrebiteľ. Táto zvýšená procesná ochrana spočíva v sprístupnení dovolania i pri nižšej sume peňažného plnenia. Znížený majetkový cenzus sa teda v spotrebiteľskom spore uplatní, ak dovolateľom je neúspešný spotrebiteľ (táto právna veta vyplývajúca z uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. júla 2018 sp. zn. 6 Cdo 80/2017 bola uverejnená v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky vo veciach občianskoprávných č. 3/2019 pod R 29/2019). Pokiaľ je však dovolateľom neúspešný dodávateľ, pre posúdenie prípustnosti dovolania platí majetkový cenzus vo výške desaťnásobku minimálnej mzdy. Táto interpretácia neodporuje princípu rovnosti zbraní, pretože je všeobecne známou skutočnosťou, že rovnosť subjektov je v určitých sporoch (vzhľadom na postavenie strán) len fikciou, na ktorú zákonodarca v Civilnom sporovom poriadku reagoval tzv. pozitívnou diskrimináciou, t.j. osobitnou právnou úpravou sporov s ochranou slabšej strany. Za takéto spory sa považujú spotrebiteľské spory, antidiskriminačné spory a individuálne pracovné spory (§ 290 až § 323 CSP), pričom slabšou stranou v nich je spotrebiteľ, zamestnanec a diskriminovaný. Ochrana slabšej strany spočíva v tom, že sa jej priznáva viac práv za účelom docieľenia rovného postavenia s druhou stranou sporu, a teda dôsledného naplnenia princípu rovnosti zbraní“.

16. So zreteľom na uvedené najvyšší súd dovolanie žalobkyne podľa § 447 písm. c/ CSP ako neprípustné odmietol.

17. O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol najvyšší súd podľa § 453 ods. 1 CSP tak, že žalovanému ich náhradu nepriznal, pretože aj keď výsledok dovolacieho konania obdobný jeho zastaveniu zavinila žalobkyňa (§ 256 ods. 1 CSP), žalovanému žiadne preukázané trovy dovolacieho konania nevznikli.

18. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.